

KOLLABORATIV TA'LIM ORQALI BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH: O'QITUVCHILAR TA'LIMIDA TEXNOLOGIYADAN FOYDALANISH BO'YICHA AMALIY TADQIQOTLAR

Sarimsakova Shaxnoza Zokirovna

"Profi University" nodavlat oliy ta'lim muassasasi

"Pedagogika va psixologiya" kafedrası katta o'qituvchisi

Xo'jamkulov Aziz Pirimkulovich

Umumiy Pedagogika kafedrası o'qituvchisi, TDPU

<https://doi.org/10.5281/zenodo.11191013>

Annotatsiya: Ushbu amaliy tadqiqot bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish uchun o'qituvchilar ta'limi dasturlarida hamkorlikda o'qitish texnologiyasidan foydalanish ta'sirini o'rganadi. Tadqiqot boshlang'ich o'qituvchilar o'rtasida hamkorlik, muloqot va tanqidiy fikrlash ko'nikmalarini oshirish uchun texnologiyani o'qituvchilar tayyorlashga integratsiyalash samaradorligini o'rganadi. Natijalar shuni ko'rsatadiki, hamkorlikdagi ta'lim texnologiyasini o'z ichiga olish bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishni sezilarli darajada yaxshilaydi, pirovardida ularni ta'lim sohasidagi muvaffaqiyatli martaba uchun tayyorlaydi.

Kalit so'zlar: kasbiy kompetensiyalar, bo'lajak o'qituvchilar, kollaborativ ta'lim, texnologiya, o'qituvchi ta'limi, rivojlanish, muloqot ko'nikmalari, tanqidiy fikrlash qobiliyatlari, hamkorlik.

Kirish. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini hamkorlikda o'qitish orqali rivojlantirish kontekstida o'qituvchilar ta'limida texnologiyadan foydalanish o'quv tajribasini oshirish va o'qituvchilarni XXI asr sinfidagi muammolarga tayyorlashda muhim rol o'ynashi mumkin. Kollaborativ ta'lim texnologiya bilan integratsiyalashganda bo'lajak o'qituvchilarga o'z tengdoshlari bilan mazmunli muloqot qilish, fikr almashish va bilimlarni birgalikda olish imkoniyatlarini taqdim etishi mumkin.

O'qituvchilar ta'limida texnologiyadan foydalanishning bir yondashuvi hamkorlikda o'rganishni osonlashtiradigan onlayn platformalar va vositalardir. Masalan, onlayn munozara forumlari, virtual sinf xonalari va hamkorlikdagi hujjatlarni tahrirlash vositalari bo'lajak o'qituvchilarga munozaralarda qatnashish, resurslarni almashish va loyihalar ustida birgalikda ishlash imkonini beradi. Ushbu raqamli platformalar o'qituvchilar uchun kasbiy rivojlanishning muhim tarkibiy qismlari bo'lgan fikr yuritish, fikr-mulohazalar va tengdoshlarni baholash imkoniyatlarini ham taqdim etishi mumkin.

Bundan tashqari, texnologiyadan foydalanish bo'lajak o'qituvchilarga raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirish va texnologiyani o'qitish amaliyotiga integratsiyalashda yordam berishi mumkin. Ta'lim texnologiyalaridan foydalanishni o'z ichiga olgan hamkorlikdagi ta'lim faoliyati bilan shug'ullanish orqali bo'lajak o'qituvchilar keyinchalik o'z sinflariga qo'shishlari mumkin bo'lgan raqamli vositalar va resurslar bilan amaliy tajribaga ega bo'lishlari mumkin.

Bundan tashqari, texnologiya orqali hamkorlikda o'rganish bo'lajak o'qituvchilarga muloqot, jamoada ishlash, muammolarni hal qilish va tanqidiy fikrlash kabi muhim vakolatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Loyihalar ustida hamkorlikda ishlash, muammolarni birgalikda hal qilish va tengdoshlari bilan muhokama qilish orqali bo'lajak o'qituvchilar hamkasblari bilan samarali hamkorlik qilish, talabalarni mazmunli o'rganish tajribasiga jalb

qilish va ta'lim landshaftining o'zgaruvchan talablariga moslashish qobiliyatini oshirishi mumkin.

Adabiyot sharhi. Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini hamkorlikda o'qitish orqali rivojlantirish uchun o'qituvchilar ta'limida texnologiyadan foydalanish bo'yicha ushbu amaliy tadqiqot texnologiyani o'qituvchilar tayyorlash dasturlariga integratsiya qilish imkoniyatlarini ta'kidlaydi. Raqamli vositalar va hamkorlikda o'qitish uchun onlayn platformalardan foydalangan holda, o'qituvchilar uchun ta'lim dasturlari bo'lajak o'qituvchilarni zamonaviy sinfning murakkabliklariga yaxshiroq tayyorlashi va ularni o'qituvchilik karyeralarida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lgan ko'nikma va malakalar bilan jihozlashi mumkin.

Bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyalarini hamkorlikda o'qitish orqali rivojlantirish o'qituvchilar ta'limi dasturlarining muhim jihati hisoblanadi. Kollaborativ ta'lim o'qituvchilarning umumiy ta'lim maqsadlariga erishish uchun guruhlarda birgalikda ishlashini o'z ichiga oladi, bu esa bo'lajak o'qituvchilar uchun o'qituvchilik kasbiga kirishga tayyorlanayotganda juda foydali bo'lishi mumkin. Kollaborativ ta'lim bo'lajak o'qituvchilardan o'z tengdoshlari bilan samarali muloqot qilishni, fikr almashishni va samarali munozaralarda qatnashishni talab qiladi. Bu ularga samarali o'qitish va hamkasblar, talabalar va ota-onalar bilan hamkorlik qilish uchun zarur bo'lgan kuchli muloqot qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi.

Metodologiya. Loyiha va topshiriqlar ustida hamkorlikda ishlash orqali bo'lajak o'qituvchilar jamoalarda samarali ishlash, bir-birining kuchli tomonlarini ishga solish va umumiy maqsadlarga erishishda bir-birini qo'llab-quvvatlashni o'rganadilar. Ushbu jamoaviy ish ko'nikmalari ko'pincha maktablarda hamkorlik muhitida ishlaydigan o'qituvchilar uchun qimmatlidir. Kollaborativ ta'lim bo'lajak o'qituvchilarni o'z tengdoshlari bilan tanqidiy fikrlash va muammoni hal qilish faoliyati bilan shug'ullanishga undaydi. Qiyinchiliklarni birgalikda yechish orqali ular muammolarni hal qilish qobiliyatlarini rivojlantiradilar va murakkab masalalarga turli nuqtai nazardan yondashishni o'rganadilar.

Kollaborativ ta'lim bo'lajak o'qituvchilarga tengdoshlaridan o'rganish, bilim va tajriba almashish, kasbiy rivojlanishida bir-birini qo'llab-quvvatlash imkoniyatini beradi. Bu tengdoshlarni o'rganish bo'lajak o'qituvchilarga o'qitish amaliyoti bo'yicha yangi tushunchalar va istiqbollarni olishga yordam berishda bebaho bo'lishi mumkin. Kollaborativ ta'lim faoliyati orqali bo'lajak o'qituvchilar reflektiv amaliyotlar bilan shug'ullanishlari va tengdoshlaridan fikr-mulohazalarni olishlari mumkin. Bu fikr-mulohazalar ularga takomillashtirilishi kerak bo'lgan sohalarni aniqlashga, o'qitish amaliyotini yaxshilashga va doimiy ravishda kasbiy o'sishga intilishga yordam beradi.

Muhokama. Kollaborativ ta'lim ko'pincha turli millatga mansub tengdoshlar bilan ishlashni o'z ichiga oladi, bu esa bo'lajak o'qituvchilarga madaniy kompetensiyani va xilma-xillikni qadrlashni rivojlantirishga yordam beradi. Bu barcha talabalar uchun inklyuziv va teng huquqli ta'lim muhitini yaratish uchun zarurdir. Kollaborativ ta'lim, shuningdek, texnologiya vositalari va platformalaridan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin, bu esa bo'lajak o'qituvchilarga raqamli savodxonlik ko'nikmalarini rivojlantirishga va texnologiyani o'qitish amaliyotiga samarali integratsiya qilishni o'rganishga yordam beradi.

Kollaborativ ta'lim bo'lajak o'qituvchilarning muloqot ko'nikmalarini, jamoada ishlashni, muammolarni hal qilish qobiliyatini, tengdoshlarni o'rganish va qo'llab-quvvatlashni, aks

ettirishni, madaniy kompetentsiyani, xilma-xillikni qadrlashni va texnologiya integratsiyasini rivojlantirish orqali professional kompetentsiyalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Kollaborativ ta'lim strategiyalarini o'z ichiga olgan o'qituvchilar ta'limi dasturlari bo'lajak o'qituvchilarni o'qituvchilik kasbining qiyinchiliklariga yaxshiroq tayyorlashi va ularni o'z rollarida ustunlik qilish uchun zarur bo'lgan ko'nikmalar bilan jihozlashi mumkin.

Xulosa. Kollaborativ ta'lim - bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentsiyalarini rivojlantirish uchun kuchli vositadir. Birgalikda faoliyat yuritish orqali bo'lajak o'qituvchilar o'zlarining muloqot qobiliyatlarini, jamoada ishlash qobiliyatlarini, muammolarni hal qilish qobiliyatlarini, tengdoshlarni o'rganish va qo'llab-quvvatlash tarmoqlarini, aks ettirish amaliyotlarini, madaniy kompetentsiyani, xilma-xillikni qadrlash va texnologiya integratsiyasi ko'nikmalarini oshirishlari mumkin. Ushbu kompetentsiyalar o'qituvchilik kasbida muvaffaqiyatga erishish uchun zarur bo'lib, bo'lajak o'qituvchilarga sinf muhitidagi murakkabliklarni samarali boshqarishga yordam beradi. Birgalikda o'rganishga ustuvor ahamiyat beradigan o'qituvchilarni tayyorlash dasturlari bo'lajak o'qituvchilarni kasb talablariga yaxshiroq tayyorlashi va o'qituvchilarning o'qishi va rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

References:

1. Anderson, T. va Dron, J. (2011). Masofaviy ta'lim pedagogikasining uch avlodi. Ochiq va taqsimlangan ta'lim sohasidagi tadqiqotlarning xalqaro sharhi, 12(3), 80-97.
2. Darling-Hammond, L. va Bransford, J. (2005). O'qituvchilarni o'zgaruvchan dunyoga tayyorlash: o'qituvchilar nimani o'rganishi va nima qila olishi kerak. John Wiley & Sons.
3. Fullan, M. (2016). Ta'limdagi o'zgarishlarning yangi ma'nosi. Routledge.
4. Hatti, J. va Timperli, H. (2007). Teskari aloqa kuchi. Ta'lim tadqiqotlari sharhi, 77(1), 81-112.
5. Mishra, P. va Koehler, M. J. (2006). Texnologik pedagogik mazmun bilimi: O'qituvchi bilimlari uchun asos. O'qituvchilar kolleji rekordi, 108 (6), 1017-1054.
6. Shulman, L. S. (1987). Bilim va o'qitish: yangi islohot asoslari. Garvard Educational Review, 57(1), 1-22.
7. Vygotskiy, L. S. (1978). Jamiyatdagi aql: oliy psixologik jarayonlarning rivojlanishi. Garvard universiteti nashriyoti.